

T.C.
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
EĞİTİM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
(Program Geliştirme Daire Başkanlığı)

TASHÎH-İ HURÛF
REHBER ÖĞRETİCİLER PROGRAMI

Ankara-2019

Bu eğitim programının hizmet içi eğitim kurslarında uygulanması
21.02.2019 tarihli ve E.43519 sayılı Genel Müdürlük onayı ile uygun görülmüştür.

İÇİNDEKİLER

<u>GİRİŞ</u>	4
<u>I. PROGRAMIN GENEL AMACI</u>	5
<u>II. PROGRAMIN GENEL KAZANIMLARI</u>	5
<u>III. PROGRAMIN YAPISI VE UYGULAMA İLKELERİ</u>	5
<u>IV. DERSLER VE KREDİLER TABLOSU</u>	6
<u>V. DERSLER, KONULAR, KAYNAKLAR VE AÇIKLAMALAR TABLOSU</u>	7
<u>1. KIRAAT, TALİM VE TECVİD ÖĞRETİMİ BİLGİSİ</u>	7
<u>2. DÎNÎ MÛSİKÎ</u>	11
<u>3. ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ VE İLETİŞİM BİLGİSİ</u>	15
<u>4. ÖĞRETİM UYGULAMALARI VE İLETİŞİM BECERİSİ</u>	16

GİRİŞ

Değişen ve gelişen dünya; her meslekte yeni ilmi faaliyetlere ayak uydurma, çağın beklentilerine hitap etme, yeni bilgi, beceri ve ilmi faaliyetleri takip etme ve çalışanların bu konuda yetişmesini sağlamayı zorunlu kılmaktadır.

İslam dininin inanç, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmekle görevli olan Diyanet İşleri Başkanlığı da her kademedeki personeline kurumsal stratejik plan ve hedefler doğrultusunda; görevlerinin gerektirdiği bilgi, görgü ve becerileri günün şartlarına uygun olarak kazandırmak, personelinin aidiyet bilincini geliştirmek, hizmet içinde yetişmelerini sağlamak ve verimliliklerini artırmak, personeli bilimsel ve teknolojik alanda, mesleki ve kültürel konularda daha iyi seviyeye getirmek ve üst görevlere hazırlamak için hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlemektedir.

Kur'an-ı Kerim'in güzel ses ve kendine has üslûpla okunması, her şeyden önce ona saygının gereğidir. Onun için Müslümanlar tarih boyunca Kur'an-ı Kerim'i doğru ve güzel okumayı önemsemiş ve bu konuda eğitim-öğretim faaliyetleri başlatmış, bunu zamanla geliştirmişlerdir. Hz. Peygamber'in Kur'an-ı Kerim'i ashabına ağır ağır okuması, ashaptan tertil üzere ve güzel sesle okuyanları övmesi kıraat eğitim ve öğretiminin temellerini oluşturmuştur.

Başkanlığımızın hizmet içi eğitim faaliyetlerinde de Kur'an-ı Kerim eğitiminin ayrı bir önemi vardır. Bu bağlamda; camilerimizde görev yapan imam-hatiplerin Kur'an-ı Kerim kıraatindeki eksikliklerini gidermek ayrıca meslektaşlarına örnek olacak, onların yetişmelerinde bilgi ve yetenekleriyle onlara kılavuzluk edecek, kıraat ilminin öngördüğü esaslara uygun ses ve mûsikî eğitimi olarak Başkanlığımızı yurt içi ve yurt dışında temsil edecek kârihleri yetiştirmek amacıyla "Tashîh-i Hurûf Hizmet İçi Eğitim Programı" düzenlenmektedir.

Şu anda eğitim merkezleri ve belli il merkezlerinde uygulanan "Tashîh-i Hurûf Hizmet İçi Eğitim Programı"na kısıtlı kapasite ve bütçe imkânları nedeniyle sınırlı sayıda personel alınabilmektedir. Oysa programa alınması uygun görülen personelin Kur'an-ı Kerim okuyuş bilgi ve becerisi ile dini mûsikî alanında acilen belli bir düzeye yükseltilmesi gerekmektedir. Bu sebeple, mahalli imkânları da devreye sokmak, görevlilerimizi Kur'an okuma bilgi ve becerisi ile dînî mûsikî alanında acilen geliştirmek hem bir fırsat hem de bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Bu çerçevede "Tashîh-i Hurûf Kursu" mezunu olup öğreticilik yapabilecek personele yönelik "Tashîh-i Hurûf Rehber Öğreticiler Programı" geliştirilmiştir.

Söz konusu program; kurumsal gelişmeler, muhatap kitlenin ilgi ihtiyaç ve beklentileri, günün gelişen ve değişen şartları dikkate alınarak güncellenmiştir.

I. PROGRAMIN GENEL AMACI

Tashih-i Huruf Rehber Öğreticiler Programı ile öğrenme-öğretme konusundaki modern yaklaşımlara, teknolojideki ilerlemelere ve mûsikî ilminin verilerine dayanarak illerden seçilen “Tashih-i Huruf Kursu” mezunu olup öğreticilik yapabilecek personeli; Kıraat, Talim ve Tecvid Öğretimi Bilgisi, Dini Mûsikî, Öğretim Yöntemleri ve İletişim Bilgisi, Öğretim Uygulamaları ve İletişim Becerisi konularında rehber öğretici olarak yetiştirmek ve bu personelin buldukları mahaldeki din görevlilerine yönelik Tashih-i Huruf Kursları düzenleyebilecek seviyeye çıkarmak amaçlanmaktadır.

II. PROGRAMIN GENEL KAZANIMLARI

Bu programda öngörülen öğrenmeleri başarıyla gerçekleştiren her kursiyer;

1. Kıraat olgusunu tarihsel gelişim seyri içinde ana hatlarıyla tanır.
2. Kıraatları sınıflandırır ve değerlendirir.
3. Kıraatle ilgili terimleri tanımlar.
4. Asım Kıraatı'nın temel niteliklerini kavrar.
5. Kur'an harflerini mahreçlerine ve sıfatlarına uygun olarak seslendirir.
6. Tecvit kurallarını teorik olarak bilir ve uygular.
7. Kur'an'ın tamamını talim usullerine, tecvit kurallarına ve mûsikî ölçülerine göre okur.
8. Kur'an okumada temel makamları tanır ve uygular.
9. Cami mûsikîsinde uygulanan makamları tanır ve uygular.
10. Ritim duygusunu geliştirir.
11. Cami mûsikîsinin icrasında sesini doğru kullanır.
12. Yetişkin eğitiminin genel ilke ve yöntemlerini bilir.
13. İletişim becerisi, öğretim yöntem ve teknikleri konularında bilgi ve beceri sahibi olur.

III. PROGRAMIN YAPISI VE UYGULAMA İLKELERİ

1. Program 8 hafta toplam 256 saatten oluşmaktadır.
2. Programın uygulanmasında “Dersler ve Krediler Tablosu” esas alınacaktır.
3. Öğrenme-öğretme sürecinde, bu öğretim programının Kur'an-ı Kerim'i güzel okuma ve dinî mûsikî alanını geliştirme eğitimi olduğu göz önünde bulundurulacak ve öğretim programıyla hedeflenen temel bilgi ve becerilerin elde edilmesine çalışılacaktır.
4. Öğrenme-öğretme sürecinde kursiyerlerin bireysel yetenekleri ve ihtiyaçlarının farklı olabileceği göz önünde bulundurulacaktır.
5. Kursiyerlerin derse aktif bir şekilde katılımını sağlamaya yönelik etkinlikler düzenlenecektir.
6. Kursiyerlerin derse hazırlıklı olarak gelmeleri teşvik edilecek, ilgili bölümlerin dersten önce gözden geçirilmesi sağlanacaktır.
7. Programın rehber öğretici eğitimi olduğu hususu daima göz önünde bulundurulacak; eğitim-öğretim ortamı yapılandırılırken her bir konu “kime, neyi, ne kadar ve nasıl” sorularına cevap verecek çerçevede öğretim boyutu

ile ilişkilendirilecektir. Böylece kursiyerlerin eğitim-öğretimde göz önünde bulundurmaları gereken hususlarda bilgi, bilinç ve beceri kazanmaları sağlanacaktır.

8. Yapılan eğitim etkinliklerinde zamanı verimli kullanma ilkesi daima göz önünde bulundurulacaktır.
9. Eğitimin bir süreç olduğu ilkesinden hareketle kursiyerlerin zaman içerisindeki ilerlemeleri dikkate alınacak, öğretim hedef ve beklentileri bu ilke doğrultusunda belirlenecektir.
10. Yanlış telaffuzların ve hatalı okumaların önüne geçebilmek amacıyla doğru bir şekilde okuma çalışmalarına öncelik verilecek, kursiyerlerin yanlış ve varsa hatalı okumaları tespit edilerek, bu okuyuş şekilleri kursiyerlere fark ettirilecektir.
11. Kursiyerlere ilgili dersleri öğretme yöntem ve teknikleri hakkında bilgi desteği sağlanacaktır.
12. Kursiyerlerin öğrenmelerini desteklemek için uygun kaynaklar, görsel ve işitsel araç-gereç ve teknoloji kullanılmalı; Kur'an-ı Kerim'i güzel okuma ve dinî mûsikî alanlarında öne çıkan kişilerin çalışmalarından yararlanılmalıdır.
13. Öğrenme ortamı, kursiyerlerin özellikleri de dikkate alınarak hazırlanacak, kalabalık sınıflar oluşturmaktan kaçınılacaktır.
14. Öğrenmenin bütün aşamalarında uygun ölçme ve değerlendirmelere yer verilecektir.

IV. DERSLER VE KREDİLER TABLOSU

S. N.	DERSLER	KREDİLER
1.	Kıraat, Talim ve Tecvid Öğretimi Bilgisi	168 Saat
2.	Dini Mûsikî	48 Saat
3.	Öğretim Yöntemleri ve İletişim Bilgisi	16 Saat
4.	Öğretim Uygulamaları ve İletişim Becerisi	24 Saat
TOPLAM		256 Saat

V. DERSLER, KONULAR, KAYNAKLAR VE AÇIKLAMALAR TABLOSU

1. KIRAAT, TALİM VE TECVİD ÖĞRETİMİ BİLGİSİ

SAAT	KONULAR	KAYNAKLAR	AÇIKLAMALAR
2	Tashîh-i Hurûf ve Rehber Öğreticilik Programlarının Amacı ve Önemi		❖ Kursiyerler için belirlenen kazanımların başarıyla gerçekleştirilmesi için öncelikli olarak programın amacı ve önemi üzerinde durulacaktır.
4	Kur'an Tilavetinin Tarihçesi ve Kaynakları	1. DİA, "Kıraat" maddesi, c. 25, s. 426-433. 2. DİA, "Tilavet" maddesi, c. 41, s. 155-157. 3. İsmail Karaçam, Kur'an-ı Kerim'in Faziletleri ve Okunma Kaideleri 4. Dr. Osman Keskiöglü, Kur'an-ı Kerim Bilgileri.	❖ Hz. Peygamber'in (s.a.s) Kur'an tilâveti ile ilgili tavsiyeleri ve tilâvetiyle meşhur sahabilerin Kur'ân kıraati hakkındaki düşüncelerine de yer verilecektir.
2	Kıraat İmamları ve Kur'an Tilavetindeki Önemleri-	5. Prof. Dr. Abdurrahman Çetin, Yedi Harf ve Kıratlar. 6. Prof. Dr. Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları.	❖ Kıraatle ilgili temel terimler ile Âsım Kıraati Hafs rivayeti hakkında kursiyerlere özet olarak teorik bilgiler verilecektir. Böylece kursiyerlerin genel olarak "Kıraat Kavramı ve Âsım Kıraati" hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanacaktır.
2	Asım Kıraati ve Özellikleri	7. Dr. Tayyar Altıkulaç, Yüce Kitabımız Hz. Kur'an. 8. Talip Akbal, Tashîh-i Hurûf İlm-i Kıraat Ders Notları. 9. İbnu'l-Cezerî, en-Neşru fi'l-Kıra'ati'l-Asr ve Tayyibetu'n-Neşr fi'l-Kıra'ati'l-Asr.	
2	Tecvid İlminin Mahiyeti	1. Prof. Dr. Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları.	❖ Tecvit ilminin konusu, amacı ve önemi hakkında bilgi verilecektir.
34	Harflerin Mahreç ve Sıfatlarının Öğretimi	2. Ramazan Pakdil, İlaveli Tecvid Notları. 3. Talip Akbal, Tashîh-i Hurûf İlm-i Kıraat Ders Notları.	❖ Tecvid kurallarının işlenişinde salt ve uzun teorik anlatımlardan kaçınılacak, kurallar teorik olarak özlü bir anlatımdan sonra kursiyerlerin bu kuralları personele
10	Harflerin Seslendirilmesinin Öğretimi (Kalın ve İnce Sesli Harfler)	4. Dr. Tayyar Altıkulaç, Tecvid-ül Kur'an. 5. Demirhan Ünlü, Kur'an-ı Kerim Tecvidi.	

8	Medlerin Öğretimi	6. Davut Kaya, Tecvitli Kur'an Okuma Rehberi. 7. İbnu'l-Cezerî, et-Temhîd fi İlmi't-Tecvîd.	öğretirken takip etmeleri gereken öğretim yöntem ve tekniklerine dikkat çekilecektir. ❖ Harflerin isimlerinin doğru öğretilmesi, telaffuzunda zorlanılan harflerin mahreçleri ve ayırt edici sıfatları üzerinde durulacak ve öğretim yöntem ve teknikleri verilecektir. ❖ Tecvid kurallarının Kur'an tilavetinde sağladığı kolaylıklar ve kazandırdığı ahenk örnek sayfalar üzerinden işlenecektir. Ayrıca bu kaidelerin öğretim yöntem ve teknikleri üzerinde durulacaktır. ❖ Kur'an tilavetinde yapılan yaygın hatalar konusunda kursiyerlere bilgi ve beceri kazandırmak için kıraat hataları, sesi doğru kullanma yanında mikrofon kullanımı, Kur'an okuyanın fiziki duruşu, yüz ifadesi, kılık-kıyafet vb. usûle ilişkin bilgilere de yer verilecektir. ❖ Tilavet esnasında dudakların tecvit usûl ve kaidelerine uygun hareket etmesini ifade eden dudak talimi ile ilgili esaslar, dudakların hareke ve sükûna göre aldığı durumlar uygulamalı olarak gösterilecektir. ❖ Kur'an tilavetinin mevlit, kaside, ilahi gibi icrâ tavırlarından farklı bir tavırla okunması, tecvit kurallarından taviz verilmemesi, harflerin mahreç ve sıfat değerlerinde aşırılık veya ihmalden uzak durulması,
8	İdgâmların Öğretimi		
6	Hükmü'r-Râ'nın Öğretimi		
8	Kur'an Tilâvetinde Ğunnenin Öğretimi (İklâb, İhfâ, İhfâ-i Şefeviyye, İ. Maal Ğunne, İ. Misleyn Maal Ğunne)		
4	Hemze-i Vasıl ve Hemze-i Katr'nın Öğretimi		
6	Vasıl, Vakf-İbtidâ'nın Öğretimi		
8	Tecvid İlminde Diğer Kaide ve Kavramların Öğretimi (İzhâr, Lafzatullah, Sekte, İsmâm, Ravm, İmâle, Teshîl, İhtilâs, İbdâl, Nakil, Kalkale vb.)		
4	İstiâze-Besmele ve Tekbir'in Öğretimi		
4	Kur'an Tilavetinde Ses-Anlam İlişkisi (Temsil)		
8	Kur'an Tilavetinde Yaygın Hatalar ve Düzeltme Yöntemleri		

			<p>makamlar arası geçişlerin belli bir ahenkle gerçekleştirilmesi gibi hususlar vurgulanacaktır.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Tilavet âdâbı üzerinde durularak tilavet âdâbının, hem okuyanı hem de tilaveti ilgilendiren iki yönünün olduğu belirtilecektir. Kur'an tilavetinde, ihlas ve samimiyetten ayrılmamak, mütevazı bir okuyuş benimsemek, özgün olmak/örnek alınan okuyucuyu birebir taklitten kaçınmak, gösterişten uzak durmak, ses ve nefes gösterisi yapmamak gibi ilkelere vurgu yapılacaktır. ❖ Harf değişikliği, hareke hataları, sakın harfe hareke verme, medleri fazla çekme, med olmayan yerleri uzatma, ğunne hataları, kalın sesli harflerle ince sesli harfler yan yana geldiğinde ses transferi yapma, hemze hataları başta olmak üzere, idğâm, izhar, ihfâ gibi temel tecvid kurallarının uygulanmasında yapılan yaygın hatalara dikkat çekilir. ❖ Aşır okuma tavrı ile ilgili bilgiler verilerek örnek çalışmalar yapılır. ❖ İnsanların hançere yapıları, konuştukları dilin fonetiği, ses vb. özellikleri çerçevesinde ortaya çıkan özelliklerin tilavete yansımaları ifade eden "tilavet tavrı" üzerinde durulacak; bu anlamda iki temel tavır olan İstanbul ve Mısır tavrına ve özelliklerine değinilecektir. Bu çerçevede, okuyucunun özgün tavrını geliştirirken kendi
--	--	--	---

			sesini tanımasının, gırtlak yapısı ve ses aralıklarının farkında olmasının önemi belirtilecektir.
28	Tilâvet Usullerinin Öğretimi (Hadr, Tedvir, Tahkik)	1. Prof. Dr. Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları. 2. Davut Kaya, Tecvitli Kur'an Okuma Rehberi. 3. Ed. Şaban KARAKÖSE, Etkili Din Öğretimi (TİDEF Yayınları)	❖ Kur'an-ı Kerim tilavetinde tahkik, tedvir, hadr usûllerinden bahsedilecektir. Bu usûllerde medlerin hangi mertebelerde uzatılması gerektiği teorik olarak anlatılıp kavratıldıktan sonra uygulamalı olarak gösterilecektir. Ayrıca tilavet usullerinin kursiyerlere öğretilmesi için öğretim yöntem ve teknikleri hakkında bilgi verilecektir.
4	Yüzünden Kur'an Okumayı Geliştirme Yöntemleri		❖ Kur'an öğretiminde "metnin görsel sunumu, örnek okuyuşlar, bireysel okumalar, toplu okumalar, okuyuşun değerlendirilmesi" gibi öğretim teknikleri ve ilkeleri üzerinde durulur.
10	Ezber Yapma ve Ezberi Koruma Yöntem ve Teknikleri		
4	Tecvit Öğretimi Yöntem ve Teknikleri		
2	Kur'an-ı Kerim İmlâ (Resm-i Hat) Bilgisi	Dr. Tayyar Altıkulaç, Yüce Kitabımız Hz. Kur'an.	❖ Kur'an-ı Kerim hat ve imlâsındaki farklılıklar hakkında bilgiler verilecektir.

2. DİNİ MÜSİKİ

SAAT	KONULAR	KAYNAKLAR	AÇIKLAMALAR
2	<p>İMAM-HATİPLİK ve MÜEZZİNLİK</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Din Hizmetlerinde İmam-Hatiplik ve Önemi ❖ Din Hizmetlerinde Müezzinlik ve Önemi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. DİA, “İmam” maddesi c. 22, s. 178-181. 2. DİA, “Osmanlı Devleti’nde İmamlık” maddesi, c. 22, s. 181-186. 3. DİA, “Cumhuriyet Döneminde İmamlık” maddesi, c. 22, s. 186-188. 4. Behlül DÜZENLİ, Adap ve Erkânıyla Müezzinlik. 5. Ömer ÖZPINAR, Ezanı Anlamak. 6. Fatih KOCA, “Peygamberimiz Hz. Muhammed’in Müezzinleri”, AÜF Dergisi, Ankara 2011, LII, 2, sy. 1, s. 117-153. 7. Komisyon, Din Görevlisi Rehberi, DİB Yayınları. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ İmam-hatiplik ve müezzinliğin din hizmetlerindeki önemi anlatılacaktır. Özellikle kursiyerlerin yaptıkları görevin öneminin bilincinde olmalarını fark ettirici bilgiler verilecektir. Bu bağlamda din görevliliğinin gerektirdiği meslekî yeterlikler, kişisel ve toplumsal özellikler, mesleki gelişim ve kendini yenilemenin önemi gibi konular işlenecektir.
4	<p>SES EĞİTİMİ</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Ses ve Oluşumu <ul style="list-style-type: none"> • Sesin Kaynağı • Ortama Göre Sesin Kullanımı • Sesi Algılama Organları • Sesin Oluşumu ve Özellikleri ✓ Süre, Uzunluk ve Kısalık ✓ Yükseklik, İncelik ve Kalınlık ✓ Gürlük, Hafiflik ve Kuvvetlilik ✓ Sesin Tını Özellikleri ✓ Seslerde Temizlik ve Güzellik ❖ İnsan Sesi <ul style="list-style-type: none"> • İnsan Sesinin Oluşumu • İnsanda Ses Değişimi • Ses Sağlığını Koruma Yolları ❖ Sesin Kullanım Tekniği 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Suphi EZGİ, Nazarî ve Amelî Türk Müsikîsi. 2. İsmail Hakkı Özkan, Türk Müsikîsi Nazariyatı ve Usûlleri. 3. Hüseyin Sadettin Arel, Türk Müsikî Nazariyatı ve Usûlleri. 4. Adnan Saygun, Müsikî Nazariyatı. 5. Bayram Akdoğan, “Din Görevlilerine Müsikî Eğitimi Verilmesi Hakkında Örnek Bir Metot”, A.Ü.İ.F. Dergisi, Yıl: 2002, Sayı: 2, c. XLIII. Ankara 2003; “Fethullah Şirvânî’ye Göre Makamların Tesirleri ve İcrâ Edileceği Vakitler”, AÜF Dergisi, sy. 48. 6. Ahmet Şahin AK, Türk Din Müsikîsi. 7. Ubeydullah SEZİKLİ, Makamlarla Türk Din Müsikîsi Eğitim Seti. 8. Uğur ALKAN, Türklerde Ezan ve Salâ Müsikîsi Uygulamaları. 9. Fatih KOCA, “Ezanı Güzel Okumayı Öğrenme Hususunda Bir Çalışma (Kalıp Ezan 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Nitelikli bir okuyuşta ses ve nefesi doğru kullanmanın önemi vurgulanacak, diyafram nefesinin alınışı uygulamalı olarak gösterilecektir. Doğru nefes alma, nefesi tutma-bırakma çalışmaları yapılacaktır. ❖ Sesin yönünü belirlemek ve düzgün duyulmasını sağlamak için dudakların şeklinin dikkate alınacağı tatbiki olarak işlenecek, enstrüman eşliğinde ses merdiveninde çalışma yaptırılacak, daha sonra enstrümansız olarak kursiyerlerin sesleri doğru ve düzgün bulmaları gözlemlenecektir. Bu noktada öncelikle natürel seslerle çalışma yapılacak, daha sonra basit

	<ul style="list-style-type: none"> • Diyafram-Ağız ve Sinüs Boşlukları • Diyafram Soluğunun Kullanılması 	<p>Çalışması”, AÜİF Dergisi, Ankara 2015, 56:2 (2015), s. 133-148; “Cami Mûsikisinde Ezan ve Salâlar”, VI. Dîni Yayınlar Kongresi, İslam-Sanat ve Estetik, (29-30 Kasım-01 Aralık 2013), İstanbul 2014, s. 511-518.</p> <p>10. DİA, “Mûsikî” maddesi. 11. Tevhid Bahri: İsmail Coşar dinlettirilir. 12. Merhaba Bahri: Kani Karaca dinlettirilir. 13. Veladet Bahri: Hafız Esed Geredeli ve Bekir Sıtkı Sezgin dinlettirilir. 14. Miraç Bahri: Yusuf Gebzeli, İsmail Biçer ve İsmail Coşar dinlettirilir. 15. Dini Musiki Kayıtları (Kalan Arşivi) 16. Örnek Ses Kayıtları</p>	<p>makamları meydana getiren 4’lü ve 5’liler üzerinde (natürel seslerle) çalışmalara devam edilerek, kursiyerlerin arızalı ve arızasız sesleri pratik olarak kavramaları sağlanacaktır. Kursiyerlerin ağız yoluyla çıkarmış oldukları seslerin net ve temiz olması gözlemlenerek, gerekli düzeltmeler yapılacaktır.</p>
6	<p>EZAN MAKAMLARI ve UYGULAMASI I</p> <p>❖ Sabâ Makamı (Sabah Ezanı ve Kur’an Tilaveti, Haşr; 59/ 20-24; Mevlid, Tevhid Bahri)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tanımı • Karakteristik Özellikleri • Uygulaması (Makamın seyri) 		<p>❖ Sabâ makamının pratikte kavranmasını sağlayacak ilahi (Seyreleyip Yandım, Ağla Gözüm, Ben Dervişim Diyene) ve Türk mûsikisinden bazı formlar icra edilerek öğrenilen makamın kursiyerlerde beceri haline gelmesi sağlanacaktır.</p>
6	<p>EZAN MAKAMLARI ve UYGULAMASI II</p> <p>❖ Uşşâk Makamı (Öğle Ezanı ve Kur’an Tilaveti, Ahzab, 33/ 38-48; Mevlid, Merhaba Bahri)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tanımı • Karakteristik Özellikleri • Uygulaması (Makamın seyri) 		<p>❖ Uşşâk makamının pratikte kavranmasını sağlayacak ilahi (Hakkın Habininin, Noldu Bu Gönlüm, Yarebbena...) ve Türk mûsikisinden bazı formlar icra edilerek öğrenilen makamın kursiyerlerde beceri haline gelmesi sağlanacaktır.</p>
6	<p>EZAN MAKAMLARI ve UYGULAMASI III</p> <p>❖ Rast Makamı (İkinci Ezanı ve Kur’an Tilaveti, Âl-i İmran, 3/ 16-20; Mevlid; Veladet Bahri)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tanımı • Karakteristik Özellikleri • Uygulaması (Makamın seyri) 		<p>❖ Rast makamının pratikte kavranmasını sağlayacak ilahi (Gül Yüzünü Rüyamızda, Ey Güzellerden Güzel, Mahur Salât...) ve Türk mûsikisinden bazı formlar icra edilerek</p>

			öğrenilen makamın kursiyerlerde beceri haline gelmesi sağlanacaktır.
6	EZAN MAKAMLARI ve UYGULAMASI IV ❖ Segâh Makamı (Akşam Ezanı ve Kur'an Tilaveti, Haşr, 59/ 20-24; Miraç Bahri) <ul style="list-style-type: none"> • Tanımı • Karakteristik Özellikleri • Uygulaması (Makamın seyri) 		❖ Segâh makamının pratikte kavranmasını sağlayacak ilahi (Canım Kurban Olsun, Şol Cennetin İrmakları, Sevdim Seni Mabuduma....) ve Türk mûsikisinden bazı formlar icra edilerek öğrenilen makamın kursiyerlerde beceri haline gelmesi sağlanacaktır.
6	EZAN MAKAMLARI ve UYGULAMASI V ❖ Hicâz Makamı (Yatsı Ezanı ve Kur'an Tilaveti, Bakara, 2/ 283-286) <ul style="list-style-type: none"> • Tanımı • Karakteristik Özellikleri • Uygulaması (Makamın seyri) ❖ Ezan Okurken Makamlar Arasındaki Geçki Teknikleri.		❖ Hicaz makamının pratikte kavranmasını sağlayacak ilahi (Dağlar İle Taşlar İle, Nice Bir Uyursun, Mail Oldum Bahçesinde....) ve Türk mûsikisinden bazı formlar icra edilerek öğrenilen makamın kursiyerlerde beceri haline gelmesi sağlanacaktır.
6	SALA MAKAMLARI ve UYGULAMASI ❖ Salâ'da Kullanılan Makamlar ❖ Dilkeşhâverân Salâ (Sabah-Cuma Salâtı) <ul style="list-style-type: none"> • Tanımı • Karakteristik Özellikleri • Uygulaması (Makamın seyri) ❖ Hüseyinî Salâ (Cenaze Salâtı) <ul style="list-style-type: none"> • Tanımı • Karakteristik Özellikleri • Uygulaması (Makamın seyri) 		❖ Dilkeşhâverân, Bayâti, Hüseyinî, makamlarının pratikte kavranmasını sağlayacak ilahi (Tevhid Etsin, Gönül Mazhar, Esma Zikri, Ömrün Şu Biten Neşvesi...) ve Türk mûsikisinden farklı formlar icra edilerek öğrenilen makamın kursiyerlerde beceri haline gelmesi sağlanacaktır.

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Bayâtî Salâ (Bayram Salâtı) <ul style="list-style-type: none"> • Tanımı • Karakteristik Özellikleri • Uygulaması (Makamın seyri) ❖ Salâ Okurken Makamlar Arasındaki Geçiş Teknikleri. 		
6	<p>CAMİ MUSİKİSİNDE KULLANILAN DİĞER BAZI MAKAMLAR</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Camide kullanılan Bazı Makamlar ❖ Kâmet Okurken Makamlar Arasındaki Geçki Teknikleri. ❖ Nihavent Makamı (Kur'an Tilaveti, Âl-i İmran, 3/188-194) ❖ Acemaşîran Makamı (Kur'an Tilaveti, İnfitar, 82/ 1-19) 		<ul style="list-style-type: none"> ❖ Ezan ve salada öğrenilen makamlar başta olmak üzere cami mûsikisinde kullanılan farklı makamlarda (Evç, Nihavent, Nikrîz, Hicâzkar, Acemaşîran vs. makamlar hakkında bilgiler verilecek, pratikte kavranmasını sağlayacak ilahilerle (Nihavent: Aşkın ile Âşıklar, Bu Aşk Bir Bahri Ummandır, Nice Feryad Edip Zarı Kılâm Ben vb.; Acemaşîran: Donandı Her Yer, Neyleyeyim Dünyayı, Ey Şehri Nüzûlü Sûre vb.) uygulamalar yapılacaktır.

3. ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ VE İLETİŞİM BİLGİSİ

SAAT	KONULAR	KAYNAKLAR	AÇIKLAMALAR
4	Yetişkin Eğitimi (İlke ve Yöntemler)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ed. Şaban KARAKÖSE, Etkili Din Öğretimi (TİDEF Yayınları). 2. Prof. Dr. Ahmet KOÇ, Din Eğitiminde Etkili İletişim, DİB Yayınları. 3. Prof. Dr. Suat Cebeci, Dini Danışma ve Rehberlik, DİB Yayınları 4. Mustafa Köylü, Yetişkin Din Eğitiminin Teorik Temelleri. 5. Aytekin BULUT Din Eğitiminde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, DİB Yayınları. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Yaygın din eğitiminde yetişkinlerin özellikleri, öğrenme güçlükleri, takip edilmesi gereken ilke ve yöntemler hakkında bilgiler verilecektir. Aynı şekilde muhatap kitleyi tanıma, bireysel farklılıkları gözetme, görsellik, işitsellik, kolaylaştırma, seviyeyi gözetme, öncelik belirleme gibi eğitim öğretimde dikkat edilmesi gereken ilkelere değinilecektir. ❖ Sağlıklı bir eğitim ortamının oluşmasında etkili iletişimin önemine vurgu yapılacak, bu bağlamda dil ve üslup, beden dili, mekân dili gibi unsurların iletişimdeki etkisine değinilecektir. Ayrıca çeşitli düzeydeki insanlarla etkileşimde bulunmanın önemi vurgulanacak, iletişimi engelleyen unsurlara dikkat çekilecektir. ❖ Din hizmetleri personelinin görev yaptığı mahalde danışılan kişi olduğundan hareketle insanların dertleriyle ilgilenirken nasıl tavır takınacağı bu bağlamda rehberlik ve dini danışmanlığın anlamı, önemi ile dini danışma ilkeleri ve yöntemi anlatılacaktır.
2	Yetişkinlere Kur'an Öğretiminde Temel Yaklaşımlar		
2	Din Hizmetlerinde Sorun Çözme		
2	Yetişkin Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme		
2	Yetişkin Eğitiminde Etkili İletişim		
4	Yetişkin Eğitiminde Danışma ve Rehberlik		

			❖ Etkili iletişim, rehberlik ve dini danışmanlık konularının anlatımında konuyla ilgili ayetlerden, hadislerden ve günümüzden örneklere yer verilecektir.
--	--	--	---

4. ÖĞRETİM UYGULAMALARI VE İLETİŞİM BECERİSİ

SAAT	KONULAR	KAYNAKLAR	AÇIKLAMALAR
6	Öğretim ve İletişim Becerisini Gözleme ve Geliştirmeye Yönelik İlk Uygulama		❖ Sınıfta her kursiyer için öğretim uygulaması gerçekleştirilecektir.
18	Kursun Sonunda Kursiyerlerin Öğretim ve İletişim Becerilerinin Ölçülmesi		❖ Uygulama kursun sonunda bireysel performans ve öğretim becerilerinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi şeklinde olup, her kursiyer belirlenen sürede (her blokta iki kursiyer) kıraat uygulaması ve ders sunumu yapacak; yapılan sunum öğretici gözetiminde değerlendirilecektir.